

Micul print

Antoine de Saint-Exupéry

I

Odată, pe vremea când aveam eu șase ani, am dat peste o poză minunată, într-o carte despre pădurile virgine, numită „Întâmplări trăite”. Înfățișa un șarpe boa care înghițea o fiară sălbatică.

În cartea aceea se spunea: „Șerpii boa își înghit prada dintr-o dată, fără s-o mai mestece. Pe urmă, nu mai sunt în stare să se miște și dorm întruna, timp de șase luni, cât ține mistuitul”.

M-am gândit atunci îndelung la peripețiile din junglă și am izbutit să fac la rându-mi, cu creion colorat, primul meu desen

Le-am arătat oamenilor mari capodopera mea și i-am întrebat dacă desenul acesta îi sperie.

Ei mi-au răspuns:

- De ce să te sperii de-o pălărie?

Desenul meu nu înfățișa o pălărie. Înfățișa un șarpe boa care mistuia un elefant. Am desenat atunci șarpele boa pe dinăuntru, pentru ca astfel să poată pricepe și oamenii mari. Ei au întotdeauna nevoie de lămuriri.

Oamenii mari m-au povățuit să le las încolo de desene cu șerpi boa, fie întregi, fie spintecați, și să-mi văd mai degrabă de geografie, de istorie, de aritmetică și de gramatică. Așa s-a făcut că, la vârsta de șase ani, am părăsit o strălucită carieră de pictor. Nereușita cu primul meu desen și cu cel de-al doilea îmi tăiasă orice curaj. Oamenii mari nu pricep singuri nimic, niciodată, și e obositor pentru copii să le dea întruna lămuriri peste lămuriri.

Astfel că a trebuit să-mi aleg altă meserie și am învățat să conduc avioane. Am zburat mai pretutindeni în lume, iar geografia, ce-i drept, mi-a fost de mare ajutor. Puteam, dintr-o privire, să deosebesc China de Arizona. Lucru foarte folositor, dacă te rătăcești în timpul nopții.

Așa că eu, de-a lungul vieții mele, am avut o sumedenie de legături cu o sumedenie de oameni serioși. Mi-am petrecut multă vreme printre oamenii mari. I-am cunoscut foarte îndeaproape. Ceea ce nu mi-a îmbunătățit părerea despre ei.

Când întâlneam pe câte cineva care-mi părea mai dezghețat la minte, îl puneam la încercare cu ajutorul primului meu desen, de care niciodată nu m-am despărțit. Voiam să știu dacă avea o minte într-adevăr pătrunzătoare. Numai că răspunsul erau mereu același: „E o pălărie”. Atunci eu nu-i mai pomeneam nici de șerpii boa, nici de pădurile virgine, nici de stele. Căutam să fiu pe înțelesul lui. Stăteam cu el de vorbă despre bridge, despre golf, despre politică și despre cravate. Iar el era încântat că făcuse cunoștință cu un om atât de așezat.

II

Așa am trăit eu, stingher, fără să am cu cine sta într-adevăr de vorbă, până când, o dată, acum șase ani, am rămas în pană în pustiul Sahara. Mi se stricase ceva la motor. Și cum nu luasem cu mine nici mecanic, nici călători, mă pregăteam să-ncerc de unul singur să duc la bun sfârșit o reparație anevoiasă. Era pentru mine o chestiune de viață și de moarte. Apă de băut, abia dacă aveam pentru o săptămână.

În prima noapte, deci, am dormit acolo, pe nisip, la mii de leghe depărtare de orice așezare oamenească. Eram mai singur chiar decât naufragiatul pe o plută, în mijlocul oceanului. Așa că vă închipuiți uimirea mea, când deodată, în revărsat de zori, m-am pomenit că mă trezește un glăscior ciudat. Rostea:

- Te rog... desenează-mi o oaie!

- Cum?

- Desenează-mi o oaie...

Am sărit în picioare, ca lovit de trăsnet. M-am frecat bine la ochi. Am privit cu luare-aminte. Și-am văzut un omuleț cu totul nemaipomenit, care mă scruta cu gravitate. Iată cel mai bun portret pe care, mai târziu, am izbutit să i-l fac.

Desenul meu e însă, bineînțeles, mult mai puțin fermecător decât modelul. Nu e vina mea. Pe când aveam șase ani, oamenii mari mă făcuseră să-mi pierd orice încredere în cariera mea de pictor și, în afară de șerpi boa întregi și de șerpi boa spintecați, nu mai învățasem să desenez nimic altceva.

Prin urmare, priveam cu ochi mari de uimire la arătarea aceea. Nu uitați că mă aflam la mii de leghe depărtare de orice țărâm locuit. Or, omulețul meu nu părea a fi nici rătăcit, nici mort de oboseală, nici mort de foame, nici mort de sete, nici mort de frică. Nu avea deloc înfățișarea unui copil pierdut în inima pustiului, la mii de leghe depărtare de orice țărâm locuit. Când, în sfârșit, am fost în stare să vorbesc, l-am întrebat:

- Bine, dar... ce cauți tu aici?

Iar el rosti atunci din nou, încetișor, cerându-mi parcă un lucru din cale-afară de însemnat:

- Te rog... desenează-mi o oaie!

În fața unei taine prea copleșitoare, nici nu mai cutezi să te împotrivești. Oricât de nefiresc mi se părea mie lucrul acesta acolo, la mii de leghe depărtare de orice așezare omenească, și cu toată primejdia de moarte în care mă aflam, mi-am scos din buzunar stiloul și o foaie de hârtie. Însă mi-am adus atunci aminte că studiasem îndeosebi geografia, istoria,

aritmetica și gramatica și i-am spus omulețului acelaia (cam posomorându-mă) că nu mă pricep să desenez. El mi-a răspuns:

- Nu-i nimic. Desenează-mi o oaie.

Cum eu niciodată nu mai desenasem o oaie, i-am făcut unul dintre desenele acelea două, singurele de care mă știam în stare. Cel cu șarpele boa întreg. Și-am încremenit, auzind că omulețul îmi spune:

- Nu! Nu! Nu vreau un elefant în pânțele unui șarpe boa! Un șarpe boa e foarte primejdios, iar un elefant te încurcă foarte mult. La mine acasă-i foarte strâmt. Eu de-o oaie am nevoie. Desenează-mi o oaie!

Așa încât am desenat.

El s-a uitat atent, apoi a zis:

- Nu! Asta-i tare bolnavă.

Fă-mi alta!

Am desenat alta.

Prietenul meu a zâmbit cu drăgălășenie și îngăduință:

- Numai că... vezi și tu... aceasta nu-i oaie, e berbec. Are coarne...

Am făcut, prin urmare, desenul din nou.

El însă mi l-a dat înapoi, ca și pe cele de mai înainte:

- Asta-i prea bătrână. Eu vreau o oaie care să trăiască mult.

Atunci, pierzându-mi răbdarea, deoarece mă zoream să mă apuc de demontarea motorului, i-am făcut la repezeală desenul următor.

Și i-am spus, într-o doară:

- Aceasta e lada! Oaia care-ți trebuie se află înăuntru.

Dar am văzut cu uimire cum chipul micului meu judecător se luminează:

- Chiar așa mi-o și doream! Crezi că oaia asta are nevoie de multă iarbă?

- De ce mă-ntrebi?

- Pentru că la mine acasă-i tare strâmt...

- Negreșit îi va ajunge. Ți-am dat o oaie mititică.

El s-a aplecat asupra desenului:

- Nu chiar așa de mititică... Ia te uită! A adormit...

Și așa l-am cunoscut pe micul prinț.

Mi-a trebuit un timp îndelungat, până când să pot pricepe dincotro venea. Micul prinț, care îmi puna o mulțime de întrebări, părea că niciodată nu le aude pe-ale mele. Nu m-am lămurit deplin decât încetul cu încetul, și asta datorită unor cuvinte pe care le rostea întâmplător. Așa, de pildă, când a dat cu ochii de avionul meu m-a întrebat:

- Ce bazaconie mai e și asta?

- Nici o bazaconie. Asta zboară. E un avion. Avionul meu.

Și i-am adus la cunoștință, cu mândrie, că eu zbor. Atunci el a exclamat:

- Cum? Ai căzut din cer?

- Da, i-am întors-o eu cu modestie.

- O! asta-i bună...

Și micul prinț izbucni într-un drăgălaș hohot de râs, care pe mine m-a supărat destul de mult. Mie nu-mi place să râdă nimeni de nenorocirile mele. Apoi, adăugă:

- Atunci și tu vii tot din cer! De pe ce planetă ești?

Întrezărind pe loc o licărire în taina care îl învăluia, l-am întrebat numaidecât:

- Va să zică, tu vii de pe altă planetă?

El însă nu mi-a dat nici un răspuns. A clătinat încet din cap, uitându-se la avionul meu:

- Ce-i drept, cu ăsta nici nu poți să vii prea de departe...

Și multă vreme s-a pierdut în visare.

Apoi și-a scos oaia din buzunar și s-a cufundat în contemplarea comorii sale.

Vă închipuiți cât de mult m-a putut nedumeri crâmpeiul lui de mărturisire în legătură cu „celelalte planete”. De aceea m-am străduit să aflu mai multe.

- Dincotro vii tu, prichindelule? Unde e „acasă la tine”? Unde vrei tu să-mi duci oaia?

Mi-a răspuns, după o tăcere îngândurată:

- E bine că mi-ai dat și-o ladă; așa, va avea și ea o casă peste noapte.

- Sigur că da. Și dacă ești cuminte, am să-ți dau și-o funie, ca s-o priponești în timpul zilei. Și-un țăruș.

Propunerea asta, după cât mi s-a părut, îl miră pe micul prinț:

- S-o priponesc? Ce idee năstrușnică!

- Păi, dacă n-o priponești, se duce cine știe unde și se pierde...

Și din nou prietenul meu izbucni într-un hohot de râs:

- Și unde-ai vrea să se ducă?

- Oriunde. Unde-o vedea cu ochii...?

Micul prinț rosti atunci cu multă seriozitate:

- Nu-i nimic. La mine-acasă e atât de strâmt. Și, cuprins de-o ușoară melancolie, adăugă:

- Unde-oi vedea cu ochii nu poți ajunge prea departe...

IV

Aflasem astfel încă un lucru foarte însemnat: anume că planeta lui de baștină abia de întrecea mărimea unei case!

Ceea ce nu prea avea cum să mă mire.

Știam bine că, în afară de marile planete precum Pământul, Jupiter, Marte, Venus, căroră li s-a dat câte un nume, pe lume se mai află o puzderie de alte planete, uneori atât de mici, încât numai anevoie le poți zări cu telescopul. Când un astronom descoperă vreuna din ele, îi dă în loc de nume, un număr. De pildă, îi zice: „Asteroidul 3251”.

Am temeinice motive să cred că planeta de pe care venea micul prinț era asteroidul B-612. Acest asteroid nu a fost zărit decât o singură dată, cu telescopul, în 1909, de către un astronom turc.

Acesta a făcut atunci, cu prilejul unui Congres Internațional de Astronomie, o mare demonstrație a descoperirii sale. Nimeni însă nu i-a dat crezare, din pricina hainelor pe care le purta. Așa sunt oamenii mari.

Din fericire pentru faima asteroidului B-612, un dictator turc a poruncit poporului său, sub pedeapsa cu moartea, să se îmbrace ca europenii. Astronomul a mai făcut o demonstrație, în 1920, îmbrăcat de astă dată într-un frac foarte elegant. Și toată lumea, acum, a fost de aceeași părere cu el.

Dacă v-am povestit aceste amănunte cu privire la asteroidul B-612 și dacă v-am destăinuit numărul lui, am făcut-o din pricina oamenilor mari. Oamenilor mari le plac cifrele. Când le vorbiți despre un nou prieten, ei niciodată nu vă pun întrebări asupra lucrurilor cu adevărat însemnate. Nu vă întrebă niciodată: „Ce sunet are glasul lui? Ce jocuri îi plac mai mult? Face colecție de fluturi?” Ci întrebă: „Câți ani are? Câți frați are? Câte kilograme cântărește? Cât câștigă tatăl lui?” Numai atunci ei cred că îl cunosc. Dacă le spui oamenilor mari: „Am văzut o casă frumoasă, din cărămizi trandafirii, cu mușcate la ferestre și cu porumbei pe acoperiș...” ei nu sunt în stare să-și închipuie cum arată o asemenea casă. Lor trebuie să le spui: „Am văzut o casă care costă o sută de mii de franci”. „Ce frumoasă e!” vor exclama atunci.

Micul prinț pe asteroidul B612

Tot așa, dacă le spui: „Drept mărturie că micul prinț a existat într-adevăr stă și faptul că era o ființă încântătoare, că râdea și că-și dorea o oaie. Când cineva își dorește o oaie, e o mărturie că există”, ei vor ridica din umeri și vor socoti că nu ești decât un copil! Dar dacă le spui: „Planeta de pe care venea micul prinț e asteroidul B612”, atunci vă vor crede și vă vor lăsa în pace cu întrebările lor. Așa sunt ei. Nu trebuie să le-o luați în nume de rău. Copiii se cuvine să fie foarte îngăduitori cu oamenii mari.

Firește însă că nouă, celor care știu ce-n-seamnă viața, puțin ne pasă de cifre! Mi-ar fi plăcut și mie să încep această povestire în felul basmelor. Mi-ar fi plăcut să spun așa:

„A fost odată un mic prinț, care trăia pe o planetă doar cu puțin mai mare decât el și care simțea nevoia unui prieten...” Astfel, aceluia ce știu ce-nseamnă viața, totul le-ar fi apărut cu mult mai plin de adevăr.

Căci mie nu-mi place să-mi citească nimeni cartea în chip ușuratic. O mare amărăciune mă cuprinde în timp ce povestesc aceste amintiri. Sunt șase ani de când prietenul meu, luându-și oaia, a plecat. Dacă încerc să-l zugrăvesc aici, e pentru că nu vreau să-l uit. E lucru trist să uiți un prieten. Nu oricine a avut un prieten. Și s-ar putea să ajung asemeni oamenilor mari, care nu se mai gândesc decât la cifre. Așa că iată încă un motiv pentru care mi-am cumpărat o cutie cu vopsele și creioane. E greu, la vârsta mea, să te apuci de desenat, când niciodată n-ai mai încercat să desenezi altceva în afara de un șarpe boa întreg și de un șarpe boa spintecat, pe când aveai șase ani! Voi văuta, firește, să fac portretele cele mai asemănătoare cu puțință. Nu sunt însă tocmai sigur că voi izbuti. Câte un desen mai treacă-meargă, un altul însă nu mai seamănă defel. Mai greșesc câte puțin și când e vorba despre înălțime. Aici, micul prinț e prea mare. Colo, prea mic. Șovăi, de asemenea, când ajung la culoarea veșmintelor sale. Și atunci bâjbâi când așa, când altminteri, când mai bine, când mai rău. Voi mai greși, apoi, în privința unor amănunte mai de seamă. Dar asta trebuie să mi-o iertați. Prietenul meu nu dădea niciodată explicații. Credea, poate, că-i semăn. Eu însă, din nefericire, nu sunt în stare să deslușesc oile prin scândura lăzilor. Poate sunt întrucâtva asemeni oamenilor mari. Trebuie să fi îmbătrânit și eu.

V

Descopeream în fiecare zi câte ceva în legătură cu planeta, cu plecarea, cu călătoria lui. Lucrul acesta se petrecea încetul cu încetul, pe măsură ce-i scăpa întâmplător câte un gând. Așa se face că, în cea de-a treia zi, am aflat de năpasta baobabilor.

A fost tot datorită oii, căci deodată micul prinț m-a întrebat, cuprins parcă de-o mare îndoială:

- E-adevărat, nu-i așa, că oile mănâncă arbuști?

- Da. E adevărat.

- Aha! Îmi pare bine.

Nu înțelegeam de ce era atât de important ca oile să mănânce arbuști. Dar micul prinț adăugă:

- Atunci înseamnă că mănâncă baobabi?

I-am explicat micului prinț că baobabii nu sunt arbuști, ci niște arbori cât bisericile de mari și că, dacă ar lua el chiar și o întreagă turmă de elefanți, turma asta nu i-ar putea veni de hac nici măcar unui singur baobab.

Ideea cu turma de elefanți îl făcu pe micul prinț să râdă:

- Ar trebui puși unii peste alții:

Dar adăugă deîndată, cu înțelepciune:

- Baobabii înainte de a crește mari sunt și ei mici.

- Chiar așa! Dar de ce vrei tu ca oile să mănânce puietii de baobab?

Mi-a răspuns: „Păi dar! Vezi bine” ca și când ar fi fost vorba de un lucru foarte limpede. Și a trebuit să-mi pun mintea la grea încercare, ca să aflu singur dezlegarea.

Și, într-adevăr, pe planeta micului prinț se găseau, ca pe toate planetele, și ierburi bune și ierburi rele. Prin urmare, semințe bune, de ierburi bune și semințe rele, de ierburi rele. Numai că semințele n-ai cum să le vezi. Ele dorm în tainița pământului, până când i se năzare câte uneia să se trezească. Atunci începe să se întindă și scoate la soare, mai întâi cu sfiiciune, un firicel plin de farmec și nevătămător. Dacă e vorba despre un fir de ridiche ori de trandafir, îl poți lăsa să crească-n voia lui. Dar dacă-i vorba despre o plantă rea, trebuie s-o smulgi numaidecât, chiar din clipa în care ai descoperit-o. Or, pe planeta micului prinț se aflau niște semințe îngrozitoare... semințele de baobab. Pământul planetei era plin de ele. Iar de un baobab, decă prinzi de veste prea târziu, nu te mai poți descotorosi niciodată. Năpădește întreaga planetă. O străpunge cu rădăcinile. Și dacă planeta este prea mică, și dacă baobabii sunt prea mulți, o fac să sară-n aer.

- E ceva ce ține de disciplină, mi-a mărturisit mai târziu micul prinț. După ce te-ai dichisit de dimineță, trebuie să dichisești cu grijă și planeta. trebuie să te străduiești să smulgi întotdeauna baobabii, de îndată ce-i deosebești de tufele de trandafir, cu care se aseamănă mult, când sunt foarte mici. E o treabă foarte plicticoasă, dar foarte ușoară.

Și, într-una din zile, m-a povățuit să-mi dau silința și să fac un desen frumos, cu ajutorul căruia lucrul acesta să le intre bine în cap copiilor de pe meleagurile mele. „Dacă vor călători cândva - îmi spunea el - s-ar putea să le

fie de folos. Uneori, de lași o treabă pentru mai târziu, nu-i nici o pagubă. Când e însă vorba de baobabi, întotdeauna se întâmplă o groaznică nenorocire. Știam undeva o planetă locuită de un trândav. Nu luase seama la trei copăcei...”

Iar eu, sub îndrumările micului prinț, am desenat această planetă. Mie unuia, nu-mi prea place să fac pe moralistul. Însă primejdia baobabilor e atât de puțin cunoscută și neajunsurile care îl pândesc pe acela ce s-ar rătăci pe un asteroid sunt atât de mari, încât, de astă dată, mă abat de la tăcerea mea. Și spun: „Copii! Fiți atenți la baobabi!” Doar de aceea m-am trudit atâta cu acest desen, ca să le dau de veste prietenilor mei că-i paște o primejdie pe lângă care trec de multă vreme, ca și mine, fără să-și dea seama. Povața merita atâta osteneală. Poate vă veți pune întrebarea: „Oare de ce în cartea asta nu se găsesc și alte desene, la fel de mărețe, ca desenul cu baobabii?” Răspunsul este foarte simplu: am încercat, dar n-am izbutit. Când am desenat baobabii, am fost însuflețit de simțământul că nu e nici o clipă de pierdut.

Baobabii

VI

O! Prinț micuț, descopeream așa, puțin câte puțin, taina micii și însinguratei tale vieți. Timp îndelungat tu n-avuseseseși, ca să te desfeți, decât farmecul apusurilor de soare. Un proaspăt amănunt, pe care l-am aflat în cea de-a patra zi, de dimineață, când mi-ai spus:

- Tare mult îmi plac apusurile soarelui. Haide să vedem un apus de soare...

- Dar trebuie să așteptăm...

- Ce să așteptăm?

- Să așteptăm ca soarele să apună.

La început ai fost nedumerit, apoi ai râs de tine însuși. Și mi-ai spus:

- Mereu mă cred la mine-acasă!

Într-adevăr. Când în Statele Unite e amiază, soarele, cum prea bine se știe, apune peste Franța. Ar fi de-ajuns dac-ai putea să mergi pentru un singur minut în Franța, ca să privești apusul soarelui. Din nefericire, Franța-i prea departe. Însă tu, pe atât de mica ta planetă n-aveai decât să-ți muți scaunul cu câțiva pași mai încolo. Și, ori de câte ori doreai, priveai apusul soarelui...

- Într-o zi, am văzut cum asfințește soarele de patruzeci și trei de ori!

Și ai adăugat, puțin după aceea:

- Știi... când ești trist, îți place să privești apusul soarelui...
 - Erai deci atât de trist în ziua celor patruzeci și trei de asfințituri?
- Dar micul prinț nu mi-a răspuns.

VII

În cea de-a cincea zi, tot datorită oii, mi se dezvălui și această taină din viața micului prinț. Deodată, fără nici o pregătire, mi-a pus o întrebare, rod al unor gânduri multă vreme frământate în tăcere:

- O oaie, dacă mănâncă arbuștii, mănâncă și florile?
- O oaie mănâncă tot ce nimerește.
- Chiar și florile cu spini?
- Da. Chiar și florile cu spini.
- Păi atunci, spinii la ce folosesc?

Nu știam. Eram, în clipa aceea, foarte ocupat cu motorul meu, mă căzneau cu deșurubatul unui bulon din cale-afară de înțepenit. Mă cuprinsese îngrijorarea, căci pana se dovedea deosebit de gravă, iar apa de băut, împuținându-se, mă făcea să mă tem de tot ce poate fi mai rău.

- Spinii, atunci, la ce folosesc?

Micul prinț, de vreme ce punea o întrebare, nu renunța niciodată la ea. Necăjit din pricina bulonului, i-am spus și eu ce mi-a trecut prin minte:

- Spinii nu folosesc la nimic. Sunt curată răutate din partea florilor!
- Vai!

Însă, după o tăcere, mi-a strigat, cu un fel de dușmănie parcă:

- Nu te cred! Florile-s plăpânde. Sunt neștiutoare. Își fac și ele curaj cum pot. Se cred grozave cu spinii lor...

Nu i-am răspuns nimic. În clipa aceea, tocmai îmi spuneam: „Dacă bulonul ăsta se mai încăpățânează mult, îi dau una cu ciocanul, de sare cât-colo!” Micul prinț din nou mă tulbură din gândurile mele:

- Și tu crezi că florile...

- Ba deloc! Ba deloc! Nu cred nimic! Ți-am spus ce mi-a trecut prin minte! Eu, unul, mă îndeletnicesc cu treburi serioase!

El se uită încremenit la mine:

- Cu treburi serioase!

Mă vedea așa, cu ciocanul în mână și cu degetele negre de ulei, aplecat asupra unui lucru care lui i se părea foarte urât.

- Vorbești întocmai ca oamenii mari!

Cuvintele acestea m-au făcut să mă rușinez puțin. El însă, neîndurător, adăugă:

- Toate le încurci... toate le amesteci!

Era, într-adevăr, foarte supărat. Șuvițele-i de aur tremurau în vânt:

- Știu undeva o planetă pe care se află un Domn roșcovan. Care n-a mirosit niciodată o floare. N-a privit niciodată o stea. N-a iubit pe nimeni niciodată. N-a făcut nimic altceva, niciodată, decât socoteli. Și toată ziua spune ca și tine: „Eu sunt un om serios! Eu sunt un om serios!” și nu mai poate de trufie. Acela însă nu e om, e o ciupercă!

- O ce?

- O ciupercă!

Micul prinț se făcuse palid de mânie.

- De milioane de ani, florile-și făuresc spini. Cu toate acestea, oile, de milioane de ani, mănâncă florile. Și oare nu e lucru serios, când vrei să înțelegi de ce-și dau ele atâta osteneală să-și făurească niște spini care nu le folosesc la nimic? Nu e ea mai serioasă și mai importantă decât socotelile unui Domn gras și roșcovan? Și dacă știu o floare care-n lume n-are seamă și care nu trăiește-n altă parte decât numai pe planeta mea, și dacă într-o bună dimineață o oaie mititică e în stare s-o nimicească, așa, dintr-o lovitură, fără să-și dea seama de ceea ce face, nici ăsta nu-i un lucru important?

Se îmbujoră-n obraji, pe urmă spuse mai departe:

- Când cineva a îndrăgit o floare cum numai una singură se află între milioanele și milioanele de stele, lucrul acesta e de-ajuns pentru ca el, privindu-le, să fie fericit. „Floarea mea, își spune el, e undeva, acolo”... Dar dacă oaia îi mănâncă floarea, pentru el e ca și cum, dintr-o dată, toate stelele s-ar stinge! Și nici asta nu e important!

N-a mai putut rosti nici un cuvânt. A izbucnit deodată în hohote de plâns. Se așternuse noaptea. Eu îmi lăsasem sculele deoparte. Puțin îmi păsa acum de ciocan, de bulon, de sete și de moarte. Pe o stea, pe o planetă, pe planeta mea, Pământul, se afla un prinț micuț care trebuia alinat! L-am luat în brațe. L-am legănat. Am vorbit cu el:

- Floarea pe care tu ai îndrăgit-o nu-i în pericol... Am să-ți desenez o botniță pentru oaia ta... Florii am să-i desenez o armură... Am să...

Nu prea știam ce să-i spun. Mă simțeam tare neîndemânatic. Nu știam cum să-l împac, cum să-i mai intru în voie... Într-atât de tainic e tărâmul lacrimii.

VIII

Aveam, în scurtă vreme, să cunosc această floare mai în amănunt. Pe planeta micului prinț crescuseră dintotdeauna flori ca toate florile, împodobite doar cu câte o singură cunună de petale, și care se mulțumeau cu foarte puțin loc, și care nu supărau pe nimeni. Răsăreau de dimineață, printre

ierburi, și pe urmă, seara, se stingeau. Aceasta însă încolțise într-o bună zi dintr-o sămânță adusă de nu se știe unde, iar micul prinț luase foarte îndeaproape seama la creșterea mlădiței celei noi, care nu se asemuia prin nimic cu celelalte mlădițe. Se putea să fie un nou soi de baobab! Tulpinița însă, la puțină vreme, se opri din creștere și prinse a făuri o floare. Micul prinț, văzând bobocul uriaș ce se împlinea sub ochii lui, simțea că trebuie să se ivească dinlăuntru o minune de faptură; însă floarea, dornică a fi cât mai frumoasă, nu mai isprăvea, la adăpostul încăperii sale verzi, cu pregătirile. Își alegea culorile cu grijă. Se îmbrăca pe îndelete, potrivindu-și petalele una câte una. Nu voia să se înfățișeze mototolită, ca macii. Nu voia să se arate decât în deplina strălucire a frumuseții sale. Ei, bine, da! era foarte cochetă! Găteala ei cea tainică ținuse astfel zile și zile de-a rândul. Și iată că într-o bună dimineață, chiar la răsăritul soarelui, se ivi și dumneaei.

Și tocmai ea, care atât de migălos trudise, căscă și zise:

- Vai! Abia m-am trezit... Te rog să mă ierți... N-am apucat nici să mă pieptăn...

Micul prinț atunci nu-și mai putu stăpâni admirația:

- Cât ești de frumoasă!

- Nu-i așa? îi răspunse cu gingășie floarea. Și m-am născut o dată cu soarele...

Micul prinț descoperi că floarea aceasta nu prea știa ce-i modestia, însă era atât de tulburătoare!

- Mi se pare că e ora micului dejun - adăugase ea numaidecât - de-ai avea bunătatea să te gândești și la mine...

Și micul prinț, fâstâcit, ducându-se în căutarea unei stropitori cu apă proaspătă, ospătase floarea.

Astfel ajunsese ea să-l chinuiască, în curând, cu vanitatea ei nițel bănuitoare. Așa, de pildă, într-o zi, pe când îi vorbea despre cei patru spini ai săi, îi spusese micului prinț:

- N-au decât să poftească tigrii cu ghearele lor!

- Pe planeta mea nu se află tigri - o corectase micul prinț - și-apoi, tigrii nu mănâncă iarbă.

- Eu nu sunt o iarbă - răspunsese cu gingășie floarea.

- Te rog să mă ierți...

- Nu mi-e deloc frică de tigri, dar mi-e groază de curent. N-ai avea cumva un paravan?

„Groază de curent... nici o pricopseală pentru o plantă - își zise micul prinț. Floarea asta e tare sucită...”

- Să mă acoperi, seara, cu un clopot de sticlă. E foarte frig aici la dumneata. Ești rău așezat. Acolo, de unde vin eu...

Aici însă se oprise. Ea venise din sămânță. Nu avea de unde să știe cum e pe alte tărâmuri.

Rușinată că se dăduse de gol cu o minciună urzită atât de stângaci, tușise de câteva ori, ca să arunce vina asupra micului prinț:

- Și paravanul...?

- M-aș fi dus să-l caut, dar vorbeai cu mine!

Și-atunci floarea își întetise tusea pentru ca el să se simtă totuși cuprins de remușcări.

Astfel micul prinț, în ciuda bunăvoinței și a iubirii sale, își pierduse curând încrederea în ea. Pusese preț pe niște vorbe fără însemnătate și ajunsese foarte nefericit.

- Nu trebuia să-mi pun mintea cu ea - mi-a mărturisit el într-o zi. Nu trebuie să-ți pui niciodată mintea cu florile. Trebuie doar să le privești și să le miroși. Floarea mea înmiresma planeta, însă eu n-am știut să mă bucur de lucrul acesta. Povestea aceea cu ghearele, care m-a necăjit atât de mult, ar fi trebuit să mă înduioșeze...

Mi-a mai mărturisit:

- N-am fost în stare să pricep nimic! Trebuia să o judec după fapte, nu după vorbe. Mireasma ei mă îmbăta și mă însenina. N-ar fi trebuit să fug de acasă niciodată! Trebuia ca dincolo de bieteile ei șiretici, să-i ghicesc duioșia. Florile sunt atât de ciudate, dar eram prea mic ca să știu cum s-o iubesc.

IX

Cred că micul prinț, când a fugit de-acasă, s-a slujit de pribegirea unor păsări călătoare. În dimineața plecării, a făcut o mare rânduială pe planetă. A curățat cu grijă hornurile vulcanilor activi. Avea doi vulcani activi. Numai buni pentru a-și încălzi gustarea de dimineață. Mai avea și un vulcan stins. Însă, după cum spunea el: „Nu se știe niciodată!” Așa încât a curățat deopotrivă și vulcanul stins. Vulcanii, dacă sunt bine curățați, ard domol și liniștit, fără erupții. Erupțiile vulcanice sunt ca focurile care răbufnesc pe horn. De bună seamă, noi, cei de pe Pământ, suntem mult prea mărunți pentru a ne curăța vulcanii. De aceea ne și pricinuiesc o mulțime de neajunsuri. A curățat cu grijă hornurile vulcanilor activi

Micul prinț, cuprins de o ușoară tristețe, smulse apoi și ultimii puiți de baobab. Deoarece credea că nu se va întoarce niciodată. Toate acele treburi obișnuite i se părură însă, în dimineața aceea, nespuse de dragi. Iar pe

când stropea, pentru cea din urmă oară, floarea, și se pregătea să o pună la adăpost sub clopotu-i de sticlă, se pomeni că-i vine-a plânge.

- Rămâi cu bine, îi spuse florii.

Ea însă nu-i răspunse.

- Rămâi cu bine, spuse el din nou.

Floarea tuși, dar nu din pricina răcelii.

- Am fost o proastă, îi zise ea în cele din urmă. Îți cer iertare. Caută să fii fericit.

Micul prinț se miră că nu-l mai dojenește. Rămase locului, descumpănit, cu clopotul de sticlă în mână. Nu știa ce să mai creadă despre această blândețe.

- Ei bine, da, te iubesc, zise floarea. N-ai bănuț nimic, din vina mea. Dar n-are nici o importanță. Și tu ai fost la fel de prost ca și mine. Caută să fii fericit ... Lasă clopotul de sticlă-n pace. Nu mai am nevoie de el.

- Bine, dar vântul ...

- Nu sunt chiar atât de răcită ... Aerul proaspăt al nopții are să-mi priască. Doar sunt o floare ...

- Bine, dar fiarele ...

- Trebuie totuși să rabd vreo două-trei omizi, dacă vreau să aflu cum arată fluturii. Pare-se c-ar fi ceva nespun de frumos. Altminteri, cine să mai treacă pe la mine? Tu o să fii departe ... Cât despre fiare, nu mă tem deloc. Am ghearele mele. Și-i arată, cu nevinovăție, cei patru spini ai săi. Apoi adăugă:

- Și n-o mai lungi atâta, e enervant! Te-ai hotărât să pleci. Pleacă!

Deoarece nu voia ca el s-o vadă plângând, atât era de mândră floarea .. Cred că micul prinț, când a fugit de-acasă, s-a slujit de pribegirea unor păsări călătoare.

X

Se afla prin părțile asteroizilor 325, 326, 327, 328, 329 și 330. Așa încât se apucă să-i viziteze, ca să-și caute de lucru pe-acolo și ca să se instruiască.

Pe cel dintâi asteroid trăia un rege. Regele ședea, înveșmântat în purpură și în hermină, pe un tron lipsit de orice podoabă, dar în același timp măreț.

- A! Iată un supus! strigă regele când îl zări pe micul prinț.

Și micul prinț se întrebă:

- Cum poate oare să mă recunoască, de vreme ce niciodată nu m-a mai văzut?

Dar nu știa că lumea, pentru regi, e un lucru foarte simplu. Oamenii sunt, toți, niște supuși.

- Vino mai aproape, să te văd mai bine, îi spuse regele, deosebit de mândru că e rege pentru cineva.

Micul prinț căută cu privirea un loc, ca să se așeze, dar falnica hlamidă de hermină încurca întreaga planetă. Rămase de aceea în picioare și, obosit cum era, începu să caște.

- Datina la curte nu îngăduie să caști când e regele de față, îi spuse monarhul. Nu-ți dau voie să caști.

- Nu mă pot opri, răspuse micul prinț, fâstâcit. Viu de la drum lung și sunt nedormit...

- Dacă e așa, zise regele, îți poruncesc să caști! De ani de zile n-am mai văzut pe nimeni căscând. Căscatul e o raritate pentru mine. Haide! Mai cască. E o poruncă.

- Mi-e rușine... nu mai pot... rosti micul prinț roșind.

- Hm! Hm! făcu regele. Dacă e așa, îți... îți poruncesc ba să caști, ba să...

Se cam bâlbâia și părea jignit.

Căci regele ținea cu strășnicie ca nimeni să nu-i încalce autoritatea. Nu îngăduia nesupunerea. Era un monarh absolut. Fiind însă foarte cumsecade, nu dădea decât porunci chibzuite.

„Dacă i-aș porunci, avea obiceiul să spună, dacă eu i-aș porunci unui general să se prefacă într-o pasăre de mare, și dacă generalul nu s-ar supune, n-ar fi vina generalului. Ar fi vina mea.”

- Aș putea să mă așez? căută să afle, cu sfială, micul prinț.

Îți poruncesc să te așezi! răspuse regele, trăgând cu măreție o pulpană a hlamidei sale de hermină.

Micul prinț avea însă o nedumerire. Planeta era mică de tot. Atunci, peste cine domnea regele?

- Măria ta, zise el. Cer iertare că întreb...

- Îți poruncesc să întrebi! se grăbi să spună regele.

- Măria ta... peste cine domnești?

- Peste tot, răspuse regele cu aerul cel mai firesc.

- Peste tot?

Regele, cu un semn ușor, îi arătă planeta lui, celelalte planete și stelele.

- Peste toate astea? zise micul prinț.

- Peste toate astea! răspuse regele.

Căci nu era numai un monarh absolut, ci și un monarh universal.

- Și stelele te-ascultă?

- De bună seamă, zise regele.

Numaidecât m-ascultă. Căci nu îngădui nesupunerea.

Asemenea atotputernicie îl minună pe micul prinț. Dacă el ar fi avut-o, ar fi putut să privească, nu doar patruzeci și patru, ci șaptezeci și două, sau chiar o sută, sau chiar două sute de apusuri de soare într-o singură zi, fără a mai fi nevoie să mute scaunul din loc! Și fiindcă la amintirea micii lui planete părăsite îl cam încerca tristețea, cuteză a-i cere regelui să-i facă un hatâr:

- Aș vrea să văd un asfințit de soare... Fă-mi această plăcere... Poruncește soarelui să asfințească...

- Dacă eu i-aș porunci unui general să zboare din floare în floare, asemeni unui fluture, ori să scrie o tragedie, ori să se prefacă într-o pasăre de mare, și dacă generalul nu mi-ar îndeplini porunca, cine-ar fi de vină? El sau eu?

- Măria ta, zise cu hotărâre micul prinț.

- Întocmai. Trebuie să ceri de la fiecare numai ceea ce poate fiecare să dea, spuse mai departe regele. Autoritatea se bizuie, înainte de orice, pe rațiune. Dacă-i poruncești poporului tău să se azvârle în mare, el se va răzvrăti. Am dreptul de a cere supunere, pentru că poruncile mele sunt înțelepte.

- Și asfințitul meu de soare? îi aminti micul prinț care, atunci când punea o întrebare, nu uita niciodată de ea.

- Vei avea și-un asfințit de soare. Voi da această poruncă. Dar cunoscând legile ocârmuirii, voi aștepta până când împrejurările vor fi prielnice.

- Și asta cam când va fi? vru să afle micul prinț.

- Hm! Hm! răspuse regele, care începu să caute într-un calendar gros. Hm! Va fi pe la... pe la... va fi astă-seară, pe la ora șapte și patruzeci de minute! Și vei vedea cât sunt de ascultat.

Micul prinț începu să caște. Îi părea rău după apusul de soare. Și apoi, locul era cam plictisitor.

- Nu mai am nici o treabă pe-aici, îi spuse regelui. Am să plec mai departe!

- Nu pleca, zise regele, care era nespus de mândru să aibă un supus. Nu pleca, te fac ministru!

- Ce fel de ministru?

- De... justiție!

- Dar n-am pe cine judeca aici!

- Nu se știe, zise regele. Încă nu mi-am străbătut regatul tot. Sunt tare bătrân, loc pentru caleașcă n-am și ostenesc dacă umblu pe jos.

- Ei! Dar am văzut chiar eu, zise micul prinț aplecându-se, ca să mai arunce o privire de partea cealaltă a planetei. Nici acolo nu e nimeni...

- Te vei judeca, atunci, pe tine însuși, spuse regele. E lucrul cel mai greu. A te judeca pe tine însuși e mult mai greu decât a-l judeca pe altul. Dacă ajungi să te judeci cum trebuie, înseamnă că ești cu-adevărat un înțelept.

- Eu, zise micul prinț, aș putea să mă judec pe mine însumi oriunde m-aș afla. Nu-i nevoie să rămân aici.

- Hm! Hm! făcu regele, cred că pe planeta mea se află pe undeva un guzgan bătrân. Îl aud noaptea. Ai putea să-l judeci pe acest guzgan bătrân. Îl vei condamna din când în când la moarte. Astfel, viața lui va atârna de felul în care vei împărți dreptatea. Să-l grațiezi însă de fiecare dată, ca să-l ai mereu. Nu e decât unul.

Însă micul prinț, închind cu pregătirile de plecare, nu voia să-l mâhnească defel pe bătrânul monarh:

- Dacă măria ta ar dori să mă supun numaidecât, mi-ar putea da o poruncă înțeleaptă. Mi-ar porunci, de pildă, să plec într-un minut. Mi se pare că împrejurările sunt prielnice...

Cum regele nu-i dădu nici un răspuns, mai întâi micul șovăi, apoi, cu un oftat, porni la drum.

- Te fac ambasadorul meu! Se grăbi atunci să strige regele. Era plin de măreție și de autoritate.

„Ciudați mai sunt oamenii mari!” își spuse micul prinț, continuându-și călătoria.

XI

Pe cea de-a doua planetă trăia un vanitos.

- Aha! Aha! Iată că vine un admirator! strigă de departe vanitosul, de îndată ce-l zări pe micul prinț.

Căci, pentru vanitoși, oamenii ceilalți nu sunt decât niște admiratori.

- Bună ziua, zise micul prinț. Nostimă pălărie mai aveți!

- Pentru salut, răspunse vanitosul. Salut cu ea când sunt aclamat. Din nefericire, pe aici nu trece nimeni niciodată.

- Da? făcu micul prinț, care nu înțelegea.

- Lovește-ți palmele una de alta, îl sfătui atunci vanitosul.

Micul prinț își lovi palmele vanitosul salută cu modestie, ridicându-și pălăria.

„E mai cu haz aici decât la rege”, își zise micul prinț. Și iarăși începu să-și lovească palmele una de alta... Vanitosul începu și el să salute, ridicându-și pălăria.

După ce trecură astfel cinci minute, pe micul prinț îl obosi monotonia jocului.

- Și, pentru ca pălăria să cadă jos, întrebă el, ce-ar fi de făcut?

Vanitosul însă nu-l auzi. Vanitoșii nu aud niciodată decât laudele.

- Mă admiri într-adevăr atât de mult? îl întrebă el pe micul prinț.

- Ce înseamnă „a admira”?

- A admira înseamnă a recunoaște că eu sunt omul cel mai frumos, cel mai bine îmbrăcat, cel mai bogat și cel mai inteligent de pe planetă.

- Dar tu ești singur pe planeta ta!

- Fă-mi această plăcere. Admiră-mă totuși!

- Te admir, zise micul prinț ridicând ușor din umeri, dar la ce-ți poate folosi lucrul acesta?

Și micul prinț plecă.

„Oamenii mari, de bună seamă, sunt tare ciudați”, își spuse el cu nevinovăție, continuându-și călătoria.

XII

Pe planeta următoare trăia un bețiv. Vizita fu aici foarte scurtă, însă ea îl cufundă pe micul prinț într-o adâncă amărăciune.

- Ce faci acolo? îi spuse bețivului, pe care îl găsi șezând tăcut în fața unei grămezi de sticle goale și a unei grămezi de sticle pline.

- Beau, răspuse bețivul cu un aer jalnic.

- Și de ce bei? îl întrebă micul prinț.

- Ca să uit, răspuse bețivul.

- Ce să uiți? îl cercetă micul prinț, căruia i se și făcuse milă de el.

- Ca să uit că mi-e rușine, mărturisi bețivul, lăsându-și capul în jos.

- Și de ce să-ți fie rușine? întrebă micul prinț, dorind să-i vină în ajutor.

- Rușine că beau, încheie bețivul, care se ferecă pentru totdeauna în tăcerea lui.

Și micul prinț plecă, năucit.

„Oamenii mari, de bună seamă, sunt foarte ciudați”, își spuse el, continuându-și călătoria.

XIII

Cea de-a patra planetă era locuită de un businessman. Omul acesta era atât de ocupat, încât nici nu-și înalță capul când sosi micul prinț.

- Bună ziua, spuse micul prinț. Vi s-a stins țigara.

- Trei cu doi fac cinci. Cinci și cu șapte, doisprezece. Doisprezece și cu trei, cincisprezece. Bună ziua. Cincisprezece și cu șapte, douăzeci și doi. Douăzeci și doi și cu șase, douăzeci și opt. N-am timp s-o aprind. Douăzeci și șase și cu cinci, treizeci și unu. Uff! Face, deci, cinci sute unu milioane, șase sute douăzeci și două de mii, șapte sute treizeci și una.

- Cinci sute de milioane de ce?

- Hai? Tot aicea ești? Cinci sute de milioane... nu mai știi... Am atâta treabă! Eu sunt un om serios, nu mă țin de baliverne! Doi și cu cinci, șapte...

- Cinci sute de milioane de ce? stăruii micul prinț, care în viața lui nu renunțase la o întrebare, de vreme ce-o pusese.

Businessmanul își înalță capul:

- În cincizeci și patru de ani, de când trăiesc pe planeta aceasta, n-am fost deranjat decăt în trei rânduri. Prima oară, acum douăzeci și doi de ani, când a picat, Dumnezeu știe de unde, un cărăbuș. Făcea un zgomot îngrozitor. Și am greșit de patru ori la o adunare. A doua oară, acum unsprezece ani, din pricina unei crize de reumatism. Eu nu fac mișcare. Nu am timp de hoinăreală. Sunt un om serios! A treia oară... iacă-t-o! Cum ziceam, cinci sute unu milioane...

- Milioane de ce?

Businessmanul înțelese că nu era nici o speranță să fie lăsat în pace:

- Milioane de lucruri din celea mărunte, care se văd câteodată pe cer.

- Muște?

- Ba nu, mărunte și care strălucesc.

- Albine?

- Ba nu. Mărunte, aurii și care-i fac pe alde pierde-vară să viseze. Eu însă sunt un om serios! Nu mai am timp să mă pierd în visări.

- Aha! Stele?

- Chiar așa. Stele.

- Și ce faci cu cinci sute de milioane de stele?

- Cinci sute unu milioane, șase sute douăzeci și două de mii, șapte sute treizeci și una. Eu sunt un om serios, un om precis.

- Și ce faci cu stelele astea?

- Ce fac cu ele?

- Da.

- Nimic. Le stăpânesc.

- Ești stăpânul stelelor?

- Da.

- Dar abia am cunoscut un rege, care...

- Regii nu stăpânesc. Ei „domnesc” peste... E cu totul altceva.

- Și la ce-ți folosește dacă ești stăpânul stelelor?

- Îmi folosește ca să fiu bogat. Ca să cumpăr alte stele, când cineva le descoperă.

„Asta, își zise micul prinț, gândește cam ca bețivanul de-adineauri.” Îi mai puse totuși câteva întrebări:

- Cum poate cineva să stăpânească stelele?

- Ale cui stele? răspunse morocănos businessmanul.

- Nu știu. Ale nimănu.

- Atunci sunt ale mele, deoarece eu m-am gandit primul la lucrul asta.

- Și e de ajuns?

- Bineînțeles. Când găsești un diamant, care nu-i al nimănu, e al tău. Când găsești o insulă, care nu-i a nimănu, e a ta. Când ai cel dintâi o idee, o brevetezi: e a ta. Așa că eu sunt stăpânul stelelor, pentru că nimeni, înaintea mea, nu s-a gândit vreodată să le stăpânească.

- Asta așa e, zise micul prinț. Și ce faci cu ele?

- Le administrez. Le socotesc și iar le socotesc, zise businessmanul.

Nu-i deloc ușor. Eu sunt însă un om serios!

Micul prinț nu se mulțumi cu atât.

- Eu, dacă am un fular, pot să-l pun la gât și să-l iau cu mine. Dacă am o floare, pot s-o culeg și s-o iau cu mine. Tu însă nu poți să culegi stelele!

- Nu, dar pot să le depun la bancă.

- Cum adică?

- Adică scriu pe o bucată de hârtie câte stele am. Și pe urmă, hârtia asta o încui într-un sertar.

- Și asta-i tot?

- E de-ajuns!

„Are haz, se gândi micul prinț. E destul de poetic. Dar nu e prea serios.”

Cu privire la lucrurile serioase, micul prinț avea părerile lui, foarte deosebite de părerile oamenilor mari.

- Eu, mai zise el, am o floare, pe care o stropesc în fiecare zi. Am trei vulcani, pe care-i curăț în fiecare săptămână. Căci îl curăț și pe cel stins. Nu se știe niciodată. Vulcanii trag folos, după cum trage folos și floarea mea din faptul că eu sunt stăpânul lor. Tu însă nu le ești de folos stelelor...

Businessmanul deschise gura, dar nu găsi nici un raspuns, iar micul prinț plecă.

„Oamenii mari, de bună seamă, sunt nemaipomenit de ciudați”, își spuse el cu nevinovăție, continuându-și călătoria.

XIV

Cea de-a cincea planetă era cu totul neobișnuită. Era cea mai mică dintre toate. Cuprindea numai atâta loc cât să încapă pe ea un felinar și un lampagiu. Micul prinț nu izbutea să înțeleagă la ce putea fi de folos un felinar și-un lampagiu undeva, pe cer, pe o planetă fără case și fără locuitori. Cu toate acestea, își spuse:

„Se prea poate ca omul acesta sa fie un nerod. E totuși mai puțin nerod decât regele, decât vanitosul, decât businessmanul și decât bețivul. Munca lui măcar are o noimă. Când își aprinde felinarul, e ca și cum ar face să se mai nască o stea sau o floare. Când își stinge felinarul, își adoarme floarea sau steaua. O îndeletnicire foarte frumoasă. Cu adevărat folositoare de vreme ce-i frumoasă.”

Când ajunsese pe planetă, îl salută cuviincios pe lampagiu:

- Bună ziua. De ce-ai stins felinarul?

- Consemnul, răspunse lampagiul. Bună dimineța.

- Cum așa consemnul?

- Consemnul să-mi sting felinarul. Bună seara.

Și iar îl aprinse.

- Dar de ce l-ai aprins iar?

- Consemnul, răspunse lampagiul.

- Nu pricep, zise micul prinț.

- Nu-i nimic de priceput, zise lampagiul. Consemnul e consemn. Bună dimineța.

Și își stinse felinarul.

Apoi își șterse fruntea cu o batistă cu pătrățele roșii.

- Am o meserie cumplită. Cândva, avea și ea o chibzuială. Dimineța stingeam, iar seara aprindeam. Îmi rămânea restul zilei, ca să mă odihnesc, și restul nopții, ca să dorm...

- Și pe urmă s-a schimbat consemnul?

- Consemnul nu s-a schimbat, zise lampagiul. Tocmai asta e nenorocirea! De la an la an, planeta s-a învârtit din ce în ce mai repede, iar consemnul nu s-a schimbat!

- Și-atunci? zise micul prinț.

- Și-atunci, pentru că acum se învârtește o dată pe minut, eu nu mai am o clipă de odihnă. Aprind și sting o dată pe minut!

- Asta-i nostim! La tine zilele țin un minut!

- Ba nu e nostim deloc, zise lampagiul. A trecut o lună de când stăm de vorbă.

- O lună?

- Da. Treizeci de minute. Treizeci de zile! Bună seara.

Și iar aprinse felinarul.

Micul prinț se uita la el. Îi era drag lampagiul acela atât de credincios consemnului. Își aduse aminte de apusurile de soare, în căutarea cărora el însuși se ducea odinioară, mutându-se cu scaunul din loc. Vru să-și ajute prietenul:

- Știi... cunosc eu un mijloc prin care să te odihnești ori de câte ori vei vrea...

- Totdeauna vreau, zise lampagiul. Căci poți să fii credincios și leneș totodată.

Micul prinț adăugă:

- Planeta ta e atât de mică, încât dacă faci trei salturi, ai înconjurat-o. N-ai decât să umbli mai încet, astfel încât să fii mereu în soare. Când vei vrea să te odihnești, umblă... iar ziua are să țină cât ai să vrei tu.

- Nu-mi ajută mare lucru, zise lampagiul. Ceea ce îmi place mie la viață e să dorm.

- Nu-i chip, zise micul prinț.

- Nu-i chip, zise și lampagiul. Bună dimineața.

Și își stinse felinarul.

„Pe acesta, zise micul prinț, în vreme ce își urma călătoria, pe acesta l-ar disprețui toți ceilalți: regele, vanitosul, bețivul și businessmanul. Cu toate acestea, e singurul care nu mi se pare caraghios. Poate fiindcă se îngrijește de altceva decât de sine însuși.”

Oftă cu părere de rău și își mai spuse:

„E singurul cu care puteam să mă împrietenesc. Planeta lui e într-adevăr atât de mică. Nu e loc pentru doi inși...”

Lucrul pe care micul prinț nu îndrăznea să și-l mărturisească nici sieși era că lui îi părea rău pentru această binecuvântată planetă, mai cu seamă din pricina celor o mie patru sute patruzeci de apusuri de soare în douăzeci și patru de ore!

XV

Cea de-a șasea planetă era o planetă de zece ori mai mare. Trăia pe ea un Domn bătrân care scria niște cărți uriașe.

- Ia te uită! Vine un explorator! strigă el când îl zări pe micul prinț.

Micul prinț se așeză pe masă, ca să mai răsufle puțin. Călătorise până acum atât de mult!

- Dincotro vii? îl întrebă Domnul cel bătrân.

- Ce-i cartea asta groasă? zise micul prinț. Ce faceți dumneavoastră aici?

- Sunt geograf, zise Domnul cel bătrân.

- Ce este un geograf?

- E un savant care știe unde se află mările, fluviile, orașele, munții și pustiuurile.

- Foarte interesant, zise micul prinț. În sfârșit, o meserie adevărată! Și aruncă o privire de jur-împrejur pe planeta geografului. Nu mai văzuse niciodată o planetă atât de măreață.

- Este tare frumoasă planeta dumneavoastră. Se găsesc și oceane pe aici?

- Oh! (Micul prinț era dezamăgit) Dar munți?

- N-aș putea să știu, zise geograful.

- Dar orașe, și fluvii, și pustii?

- Nici asta n-aș putea să-ți spun, zise geograful.

- Dar dumneavoastră sunteți geograf!

- Întocmai, zise geograful, numai că eu nu sunt explorator. Duc mare lipsă de exploratori. Nu geograful e acela care face numărătoarea orașelor, a fluviilor, a mărilor, a oceanelor și a pustiuurilor. Geograful e un om prea important ca să hoinărească. El nu-și părăsește biroul, ci vin exploratorii la el. Le pune întrebări și își face însemnări după amintirile lor. Iar dacă amintirile vreunuia i se par demne de luat în seamă, geograful pune să se facă cercetări cu privire la moralitatea exploratorului.

- Și de ce, mă rog?

- Pentru că dacă un explorator ar minți, în cărțile de geografie s-ar produce catastrofe. La fel și în cazul unui explorator care ar bea prea mult.

- Cum așa? întrebă micul prinț.

- Pentru că bețivii văd dublu. Geograful, atunci, ar însemna doi munți, acolo unde de fapt nu se află decât unul singur.

- Știu pe cineva, zise micul prinț, care ar fi un prost explorator.

- Se poate. Cum ziceam, dacă moralitatea exploratorului pare mulțumitoare, se trece la cercetări în legătură cu descoperirea lui.

- Se duce cineva acolo, ca să vadă?

- Nu. E prea multă bătaie de cap. I se cere însă exploratorului să aducă probe. Dacă, de pildă, e vorba despre descoperirea unui munte, i se cere să aducă niște pietre mari.

Deodată, geograful se tulbură:

- Ei, dar tu vii de departe! Tu ești explorator! Fă-mi o descriere a planetei tale!

Și geograful, după ce-și deschise registrul, își ascuți creionul. Povestirile exploratorilor sunt însemnate mai întâi cu creionul. Ca să fie însemnate cu cerneală, se așteaptă până când exploratorul vine cu probele.

- Așadar? întrebă geograful.

- O! La mine, zise micul prinț, nu prea ai ce vedea, e loc puțin de tot. Am trei vulcani. Doi vulcani activi și un vulcan stins. Însă nu se știe niciodată.

- Nu se știe niciodată, zise geograful.

- Mai am și o floare.

- Noi nu înseamnă florile, zise geograful.

- Cum așa? E tot ce poate fi mai frumos!

- Pentru că florile sunt efemere.

- Ce înseamnă „efemere”?

- Geografiile, zise geograful, sunt cărțile cele mai de preț dintre toate cărțile. Ele nu se învechesc niciodată. Se întâmplă foarte rar ca un munte să-și schimbe locul. Foarte rar un ocean se golește de apă. Noi scriem despre lucruri eterne.

- Dar vulcanii stinși se pot trezi, îl întrerupse micul prinț. Ce înseamnă „efemer”?

- Nouă ne e tot una dacă vulcanii sunt stinși sau dacă sunt treji, zise geograful. Înseamnă pentru noi are numai muntele. El nu e schimbător.

- Dar ce înseamnă „efemer”? stăruie micul prinț, care în viața lui nu renunțase la o întrebare, de vreme ce-o pusese.

- Înseamnă „ceva amenințat să piară în curând”.

- Floarea mea e amenințată oare să piară în curând?

- Bineînțeles!

„Floarea mea e efemeră”, își zise micul prinț, „și nu are decât patru spini, ca să se apere de lume! Iar eu am lăsat-o singură acasă!”

Aceasta a fost cea dintâi tresărire a căinței sale. Își regăsi însă cumpătul:

- Pe unde mă sfătuiești să mai merg? întrebă el.

- Pe planeta Pământ, răspunse geograful. Are o faimă bună...

- Și micul prinț plecă, gândindu-se la floarea lui.

XVI

Ce-a de-a șaptea planetă a fost, prin urmare, Pământul.

Pământul nu e o planetă oarecare! Poți număra pe el o sută unsprezece regi (fără a-i uita, bineînțeles, pe regii negri), șapte mii de geografi, nouă

sute de mii de businessmani, șapte milioane și jumătate de bețivi, trei sute unsprezece milioane de vanitoși, adică vreo două miliarde de oameni mari.

Ca să vă puteți face o părere despre întinderea Pământului, am să vă spun că, înainte de născocirea luminii electrice, trebuia întreținută acolo, pe întreg cuprinsul celor șase continente ale sale, o adevărată armată de patru sute șazeci și două de mii cinci sute unsprezece lampagii.

Dacă te uitați la el ceva de mai departe, aveți în fața ochilor o priveliște încântătoare. Mișcările acestei armate erau diriguite ca acelea ale unui balet de operă. Venea mai întâi rândul lampagiilor din Noua Zeelandă și din Australia. Apoi, după ce-și aprindeau felinarele, aceștia plecau la culcare. Intrau atunci în dans, la rândul lor, lampagiile din China și Siberia. Apoi și ei se furișau pe nesimțite în culise. Atunci venea rândul lampagiilor din Rusia și din Indii. Apoi, al celor din Africa și Europa. Apoi, al celor din America de Sud. Apoi, al celor din America de Nord. Și niciodată nu stricau rânduiala intrării lor în scenă. Era măreț!

Numai lampagiul singurului felinar de la Polul Nord și confratele său, cel cu singurul felinar de la Polul Sud, duceau un trai trândav și de nepăsare: lucrau de două ori pe an.

XVII

Când vrei să faci o glumă, se întâmplă să mai și minți câte puțin. N-am fost nici eu prea cinstit când v-am vorbit de lampagii. Mă tem că nu cumva aceia care n-o cunosc să-și facă o părere greșită despre planeta noastră. Oamenii, pe Pământ, ocupă foarte puțin loc. Dacă cele două miliarde de locuitori care împânzesc Pământul ar sta în picioare, nițel înghesuți, ca la un miting, ei ar încăpea cu ușurință într-o piață publică de douăzeci de mile lungime, pe douăzeci de mile lățime. Omenirea ar putea fi îngrămădită pe cea mai mărunțică insuliță din Pacific.

Oamenii mari, de bună seamă, nu vă vor crede. Își închipuie că ocupă mult loc. Se socotesc grozavi, ca baobabii. Așa că ar trebui sfătuiți să calculeze singuri. Căci nu mai pot de dragul cifrelor: lucrul acesta le va fi pe plac. Voi însă nu vă pierdeți vremea cu pedepse școlarești. E de prisos. Aveți încredere în mine.

Micul prinț, așadar, când ajunsese pe Pământ, se miră foarte mult că nu vede pe nimeni. Tocmai începuse să se teamă că nu cumva să fi greșit planeta, când un inel de culoarea lunii se mișcă pe nisip.

- Bună seara, rosti micul prinț, oarecum la întâmplare.
- Bună seara, rosti șarpele.
- Pe ce planetă am căzut? întrebă micul prinț.

- Pe Pământ, în Africa, răspuse șarpele.
 - Aha!... Va să zică nu se află nimeni pe Pământ?
 - Aici e pustiu. În pustiri nu e nimeni. Pământul e mare, zise șarpele.
 Micul prinț se așeză pe-o piatră și-și înălță ochii către cer:
 - Mă întreb, zise el, dacă nu cumva stelele sunt luminate numai pentru ca astfel fiecare, cândva, să poată găsi propria lui stea. Privește planeta mea. E chiar deasupra noastră... Dar cât e de departe!
 - E frumoasă, zise șarpele. Ce cauți tu pe-aici?
 - Am niște necazuri cu o floare, zise micul prinț.
 - Aha! făcu șarpele.
 Și tăcură amândoi.
 - Unde sunt oamenii? vorbi în cele din urmă micul prinț. Te simți cam singur în pustiu...
 - Singur te simți și printre oameni, zise șarpele.
 Micul prinț îl privi îndelung.
 - Ești un animal ciudat, îi spuse el într-un târziu. Subțire ca un deget...
 - Sunt însă mai puternic decât degetul unui rege, zise șarpele.
 Micul prinț zâmbi:
 - Prea puternic nu ești tu... n-ai nici măcar labe... nici măcar nu poți călători...
 - Aș putea să te duc mai departe decât o corabie, zise șarpele.
 Se încolăci, ca o brățară de aur, pe glezna micului prinț:
 - Pe acela pe care-l ating, îl redau pământului din care a ieșit, mai zise. Tu însă ești neprihănit și vii de pe o stea...
 Micul prinț nu răspuse nimic.
 - Mi-e milă de tine, ești atât de plâpând pe Pământul ăsta plin de granit! Aș putea să te ajut într-o bună zi, dacă-ți pare prea rău după planeta ta. Aș putea...
 - Oh! Am înțeles prea bine, rosti micul prinț, dar de ce vorbești mereu în enigme?
 - Eu pe toate le dezleg, zise șarpele.
 Și tăcură amândoi.

XVIII

Micul prinț străbătu pustiu și nu întâlnește decât o floare. O floare doar cu trei petale, o floare atât de neînsemnată.
 - Bună ziua, zise micul prinț.
 - Bună ziua, zise floarea.
 - Unde sunt oamenii? întrebă cuviincios micul prinț.

Floarea, cândva, văzuse trecând pe-acolo o caravană.

- Oamenii? Să tot fie, cred, vreo șase-șapte la număr. Cu ani în urmă, i-am zărit o dată... Nu se știe însă niciodată unde-i poți găsi. Îi poartă vântul. Ei nu au rădăcini, și asta-i stingherește mult.

- Rămâi cu bine, rosti micul prinț.

- Te du cu bine, zise floarea.

XIX

Micul prinț se urcă pe un munte înalt. Singurii munți pe care-i văzuse el vreodată erau cei trei vulcani ai lui, care-i ajungeau doar până la genunchi. Iar de vulcanul cel stins se folosea ca de un scăunel. „De pe un munte ca ăsta de înalt, își zise el atunci, am să văd dintr-o privire toată planeta și pe toți oamenii”. Însă nu zări decât colțuri de stâncă, foarte ascuțite.

- Bună ziua, zise micul prinț oarecum la întâmplare.

- Bună ziua... Bună ziua... Bună ziua... răspuse ecoul.

- Cine sunteți voi? zise micul prinț.

- Cine sunteți voi... Cine sunteți voi... Cine sunteți voi... răspuse ecoul.

- Fiți prietenii mei, sunt singur, zise el.

- Sunt singur... sunt singur... sunt singur... răspuse ecoul.

„Ce planetă caraghioasă! se gândi el atunci. Numai uscăciune, numai piatră colțuroasă, numai sare. Iar oamenii n-au nici un pic de fantezie. Nu fac altceva decât să-ngâne ceea ce le spui... Acasă, eu am o floare: vorbea întotdeauna ea întâi...”

XX

Iata însă că veni și clipa când, după ce umblă o vreme îndelungată prin nisip, pe stânci și prin zăpezi, micul prinț, într-un sfârșit, descoperi un drum. Iar drumurile, toate, duc spre oameni.

- Bună ziua, spuse el.

Se afla într-o grădină de trandafiri înfloriți.

- Bună ziua, ziseră trandafirii.

Micul prinț îi privi. Toți erau aidoma cu floare lui.

- Cine sunteți voi? îi întrebă el înmărmurit.

- Noi suntem trandafiri, ziseră trandafirii.

- Vai! făcu micul prinț.

Și se simțea foarte nefericit. Floarea lui îi povestise că era, în univers, singura în felul ei. Și iată că se mai aflau aici cinci mii, toate semănând cu ea, într-o singură grădină!

„Tare s-ar mai socoti jigărită, își zise el, dacă ar vedea una ca asta... nu s-ar mai opri din tuse și s-ar preface chiar că moare, ca să scape de rușine. Iar eu aș fi, desigur, nevoit să mă prefac c-o îngrijesc, pentru că altminteri, ca să ma îndurereze și pe mine, s-ar lăsa să moară cu-adevarat...”

Apoi își zise mai departe: „Mă credeam înavuțit cu o floare fără seamăn, și iată că n-am decât o floare de rând. Cu asta numai și cu trei vulcani, care-mi vin doar până la genunchi și dintre care unul e poate stins pe vecie, nu prea sunt un mare print...” Și, culcat în iarbă, plânse.

XXI

Chiar atunci sosi și vulpea:

- Bună ziua, zise vulpea.

- Bună ziua, răspunse cuviincios micul prinț întorcându-se, dar nu văzu pe nimeni.

- Sunt aici, zise glasul, sub măr...

- Cine ești tu? zise micul prinț. Ești tare frumoasă...

- Sunt o vulpe, zise vulpea.

- Vino să te joci cu mine, o pofti micul prinț. Sunt atât de trist...

- Nu pot să mă joc cu tine, zise vulpea. Nu sunt îmblânzită.

- A! Iartă-mă, rosti micul prinț.

Dar după un răstimp de gândire, adăugă:

- Ce înseamnă „a îmblânzi”?

- Nu ești de prin partea locului, zise vulpea, ce cauți pe-aici?

- Caut oamenii, zise micul prinț. Ce înseamnă „a îmblânzi”?

- Oamenii, zise vulpea, au puști și vânează. E foarte neplăcut! Mai cresc și găini. E singurul folos de pe urma lor. Cauți găini?

- Nu, zise micul prinț. Caut prieteni. Ce înseamnă „a îmblânzi”?

- E un lucru de mult dat uitării, zise vulpea. Înseamnă „a-ți crea legături”...

- A-ți crea legături?

- Desigur, zise vulpea. Tu nu ești deocamdată pentru mine decât un băiețuș, aidoma cu o sută de mii de alți băiețuși. Iar eu nu am nevoie de tine. Și nici tu n-ai nevoie de mine. Eu nu sunt pentru tine decât o vulpe, aidoma cu o sută de mii de alte vulpi. Dar dacă tu mă îmblânzești, vom avea nevoie unul de altul. Tu vei fi, pentru mine, fără seamăn în lume. Eu voi fi, pentru tine, fără seamăn în lume...

- Încep să înțeleg, zise micul prinț. E undeva o floare... mi se pare că m-a îmblânzit...

- Se prea poate, zise vulpea. Pe Pământ întâlnești tot soiul de lucruri...

- O! Dar nu e pe Pământ, zise micul prinț.

Vulpea se arată foarte nedumerită:

- Pe altă planetă?

- Da.

- Pe planeta aceea sunt vânători?

- Nu.

- Interesant. Dar găini?

- Nici.

- Nimic nu e desăvârșit, suspină vulpea.

Vulpea însă se întoarce la gândurile ei:

- Viața mea e veșnic aceeași. Eu vânez găinile, pe mine mă vânează oamenii. Toate găinile se aseamănă între ele, și toți oamenii se aseamănă între ei. Așa că mă cam plictisesc. Dar dacă tu mă îmblânzești, viața mi se va însenina. Voi cunoaște sunetul unor pași deosebiți de-ai tuturor. Pașii altora mă fac să intru sub pământ. Ai tăi mă vor chema din vizuină, ca o melodie. Și-apoi, privește! Vezi tu, colo, lanurile acelea de grâu? Eu nu mănânc pâine. Mie grâul nu mi-e de folos. Lanurile de grâu mie nu-mi trezesc nici o amintire. Și asta-i trist! Tu însă ai părul de culoarea aurului. Va fi, de aceea, minunat când mă vei fi îmblânzit! Grâul, auriu și el, îmi va aminti de tine. Și-mi va fi nespus de dragă murmurarea vântului prin grâu...

Vulpea tăcu și se uită la micul prinț.

- Te rog... îmblânzește-mă, zise apoi.

- Bucuros aș vrea, răspunse micul prinț, numai că nu prea am timp. Am de căutat prieteni și o mulțime de lucruri de cunoscut.

- Nu cunoaștem decât ceea ce îmblânzim, zise vulpea. Oamenii nu mai au timp să cunoască nimic. Cumpără lucruri de-a gata, de la neguțători. Cum însă nu există neguțători de prieteni, oamenii nu mai au prieteni. Dacă vrei cu adevărat să ai un prieten, îmblânzește-mă!

- Ce trebuie să fac? zise micul prinț.

- Trebuie să ai foarte multă răbdare, răspunse vulpea. La început, te vei așeza ceva mai departe de mine, uite-așa, în iarbă. Eu te voi privi cu coada ochiului, iar tu nu vei zice nimic. Graiul e izvor de neînțelegeri. Însă vei putea, pe zi ce trece, să te așezi din ce în ce mai aproape de mine...

A doua zi, micul prinț veni din nou.

- Ar fi fost mai bine dacă veneai și astăzi la aceeași oră, zise vulpea. Dacă tu, de pildă, vii la ora patru după-amiaza, eu încă de la ora trei voi începe să fiu fericită. Și cu cât va trece timpul, cu-atât mai fericită mă voi

simți. La ora patru, mă va cuprinde un frământ și o neliniște: voi descoperi cât prețuiește fericirea! Dar dacă vii la voia întâmplării, niciodată nu voi ști la care ceas să-mi împodobesc sufletul. Ne trebuie rituri.

- Ce-i acela rit? zise micul prinț.

- E încă un lucru de mult dat uitării, zise vulpea. E ceea ce face ca o zi să se deosebească de celelalte zile, o oră, de celelalte ore. De pildă, vânătorii mei au un rit. Se duc să joace, joia, cu fetele din sat. Joia, prin urmare, e o zi minunată! Mă plimb și eu atunci, până la vie. Dacă vânătorii s-ar duce la joc la voia întâmplării, toate zilele ar fi la fel, iar eu n-aș mai avea niciodată vacanță.

Și-așa micul prinț împlânzi vulpea. Iar când ora despărțirii fu aproape:

- Vai! zise vulpea... Am să plâng.

- Din vina ta, zise micul prinț, eu nicidecum nu-ți voiam răul, ci numai tu ai vrut să te-mblânzesc...

- Așa e, zise vulpea.

- Dar ai să plângi! zise micul prinț.

- Așa e! zise vulpea.

- Și-atunci nu dobândești nimic din asta!

- Ba dobândesc, zise vulpea, datorită culorii grâului.

Apoi adăugă:

- Du-te să mai vezi o dată trandafirii. Vei descoperi că floarea ta nu are-n lume seamăn. Întoarce-te apoi la mine, să-ți iei rămas bun, iar eu îți voi dărui o taină.

Micul prinț se duse să mai vadă o dată trandafirii.

- Voi nu semănați întru nimic cu floarea mea, voi încă nu sunteți nimic, le spuse el. Pe voi nimeni nu v-a împlânzit, precum nici voi n-ați împlânzit pe nimeni. Sunteți așa cum era și vulpea mea. Nu era decât o vulpe, aidoma cu altele o sută de mii. Eu însă mi-am făcut din ea un prieten, iar ea acum nu are în lume seamăn.

Și florile se rușinară.

- Sunteți frumoase, dar sunteți deșarte, le mai spuse el. Nimeni n-ar avea de ce să moară pentru voi. Floarea mea, firește, un trecător de rând ar crede că e asemeni vouă. Ea însă singură e mai de preț decât voi toate laolaltă, fiindcă pe ea am adăpostit-o sub clopotul de sticlă. Fiindcă pe ea am ocrotit-o cu paravanul. Fiindcă pentru ea am ucis omizile (în afară doar de câteva, pentru fluturi). Fiindcă pe ea am ascultat-o cum se plângea, ori cum se lauda, ori câteodată chiar și cum tăcea.

Fiindcă ea e floarea mea.

Și se duse înapoi la vulpe.

- Rămâi cu bine, zise el...

- Te du cu bine, zise vulpea. Iată care-i taina mea. E foarte simplă: Limpede nu vezi decât cu inima. Ochii nu pot să pătrundă-n miezul lucrurilor.

- Ochii nu pot să pătrundă-n miezul lucrurilor, spuse după dânsa micul prinț, ca să țină minte.

- Numai timpul împărțit cu floarea ta face ca floarea ta să fie atât de prețioasă.

- Numai timpul împărțit cu floarea mea... făcu micul prinț, ca să țină minte.

- Oamenii au dat uitării adevărul acesta, zise vulpea. Tu însă nu trebuie să-l uiți. Devii răspunzător de-a pururi pentru ceea ce ai îmblânzit. Tu ești răspunzător de floarea ta.

- Eu sunt răspunzător de floarea mea... spuse după dânsa micul prinț, ca să țină minte.

XXII

- Bună ziua, zise micul prinț.

- Bună ziua, zise acarul.

- Ce faci aici? zise micul prinț.

- Triez călătorii în pachete de câte o mie, zise acarul. Dau drumul trenurilor, care-i poartă când la dreapta, când la stânga.

Și un rapid străluminat, bubuind ca tunetul, cutremură cabina acelor.

- Sunt tare grăbiți, zise micul prinț. Ce anume caută?

- Nici chiar omul de la locomotivă nu știe, zise acarul.

Și al doilea rapid străluminat trecu, bubuind, în partea cealaltă.

- Se și întorc? întrebă micul prinț.

- Nu sunt aceiași, zise acarul. Aceștia vin în locul celorlalți.

- Erau nemulțumiți acolo unde se aflau?

- Niciodată nu ești mulțumit unde te afli, zise acarul.

Și bubui tunetul celui de-al treilea rapid străluminat.

- Aceștia au pornit în urmărirea călătorilor dintâi? întrebă micul prinț.

- Nu urmăresc nimic, zise acarul. Dorm acolo, înăuntru, ori poate stau și cască. Numai copiii își turtesc nasul de ferestre.

- Numai copiii știu ce caută, rosti micul prinț. Ei își împart timpul cu o păpușă de cârpă și ea devine foarte prețioasă, și dacă cineva le-o ia, încep să plângă...

- Au noroc, zise acarul.

XXIII

- Bună ziua, zise micul prinț.

- Bună ziua, zise neguțătorul.

Era un neguțător de hapuri perfecționate, care potolesc setea. Înghiți câte unul pe săptămână și nu mai simți nevoia să bei.

- Pentru ce le vinzi? zise micul prinț.

- Aduc o mare economie de timp, zise neguțătorul. Experții au făcut un calcul. Economisești cincizeci și trei de minute pe săptămână.

- Și ce poți să faci cu aceste cincizeci și trei de minute?

- Fiecare face ce vrea...

„Eu, își spuse micul prinț, dacă aș avea de irosit cincizeci și trei de minute, aș porni în liniște spre o fântână.”

XXIV

Ne aflăm în cea de-a opta zi, de când rămăsesem în pană în pustiu și, în timp ce ascultam povestea cu neguțătorul, sorbisem și cel din urmă strop al proviziei mele de apă.

- Vai! i-am spus micului prinț, sunt foarte frumoase amintirile tale, dar eu încă nu mi-am reparat avionul, nu mai am nimic de băut și aș fi la rândul-mi fericit de-aș putea porni în liniște spre o fântână!

- Prietena mea, vulpea... zise el.

- Dragul meu băiat, nu mai e vorba de vulpe!

- Cum așa?

- Pentru că avem să murim de sete...

El nu m-a înțeles; mi-a răspuns:

- E bine să ai un prieten, chiar dacă e să mori. Eu, unul, sunt tare bucuros că m-am împrietenit cu o vulpe.

„Nu-și dă seama de primejdie, mi-am spus. Lui niciodată nu-i e foame și nici sete. Pentru el e de ajuns un strop de soare...”

El însă s-a uitat la mine și mi-a răspuns chiar la ceea ce gândeam:

- Și mie mi-e sete... să căutăm o fântână...

Mă încercă o moleșeală: n-are nici un rost să cauți o fântână, la voia întâmplării, prin pustiu fără de sfârșit. Cu toate acestea, pornirăm la drum.

Și-am mers astfel ore de-a rândul, tăcuți, până când se lăsă noaptea și începură să se-aprindă stelele. Eu le zăream ca prin vis, căci din pricina setei mă cuprinsese o ușoară amețală. Cuvintele micului prinț îmi jucau în minte:

- Adica și ție ți-e sete? l-am întrebat.

El însă nu mi-a dat răspuns la întrebare. Atât a zis:

- Apa mai poate fi bună și pentru suflet...

Nu înțelegeam ce vrea să spună, dar am tăcut... Știam prea bine că nu trebuia să-i pun întrebări.

Ostenise. Se așeză. M-am așezat și eu alături. Și, după o tăcere, mi-a mai spus:

- Stelele sunt frumoase datorită unei flori pe care nimeni nu o vede...

I-am răspuns: „De bună seamă”, și m-am uitat, fără să spun nimic, la undele nisipului bătut de lună.

- E frumos pustiul, adăugă el.

Și era adevărat. Întotdeauna mi-a fost drag pustiul. Te așezi pe o dună de nisip. Nu vezi nimic. Nu auzi nimic. Și cu totea astea, ceva strălucește în liniștea lui...

- De aceea e frumos pustiul, zise micul prinț, fiindcă undeva ascunde o fântână...

Am fost uimit că înțeleg deodată tainica strălucire a nisipului. Pe vremea când eram copil, locuiam într-o casă străveche și legenda spunea că acolo s-ar afla ascunsă o comoară. Bineînțeles că nimeni nu i-a dat de urmă niciodată, poate nici n-a căutat-o nimeni. Ea însă fermeca întreaga casa. Căci în adâncul inimii ei, casa mea ascundea o taină...

- Da, i-am spus eu micului prinț, fie că e vorba despre o casă, fie despre stele sau pustiul, ceea ce le dă frumusețe rămâne nevăzut.

- Mă bucur, zise el, că ești de aceeași părere cu vulpea mea.

Cum micul prinț adormi, îl luai în brațe și pornii din nou la drum. Eram înduioșat. Mi se părea că port o gingașă comoară. Mi se părea chiar că niciodată pe pământ nu se aflase ceva mai gingaș. Mă uitam, în lumina lunii, la fruntea-i palidă, la ochii lui închiși, îi priveam șuvițele de păr ce-i tremurau în vânt și mă gândeam: „Ceea ce văd eu aici nu e decât învelișul. Lucrul cel mai prețios rămâne nevăzut...”

Cum un surâs ușor aluneca pe buzele-i întredeschise, m-am gândit: „Ceea ce mă înduioșează atât de mult la acest prinț adormit e credința lui față de o floare, e icoana unei flori ce strălucește înlăuntru-i, ca flacăra-ntr-o lampă, chiar și atunci când doarme... Și bănuiam în el o gingășie și mai mare. Trebuie să ocrotim cu grijă lămpile: orice adiere e în stare să le stingă...”

Și tot mergând așa, am dat, în revărsatul zorilor, peste fântână.

XXV

- Oamenii, zise micul prinț, se înfundă în trenurile lor rapide, dar nu mai știu nici ei ce caută. Așa că se frământă și se sucesc de colo-colo.

Și adăugă:

- Nu merită atâta osteneală...

Fântâna pe care o descoperisem noi nu semăna deloc cu fântânile sahariene. Fântânile sahariene sunt niște simple gropi săpate în nisip. A noastră era aidoma unei fântâni de țară. Prin părțile acelea însă nu se afla nici un sat, iar mie mi se părea că visez.

- Ciudat, îi spusei micului prinț, sunt toate gata pregătite: scripetele, ciutura și funia...

El râse, apucă de funie și puse scripetele în mișcare. Și scripetele gemu, așa cum geme o morișcă veche, după ce vântul a adormit o vreme îndelungată.

- I-auzi, zise micul prinț, noi trezim fântâna și ea cântă...

Nu voiam ca el să se ostenească.

- Lasă-mă pe mine, am rostit, pentru tine e prea greu.

Am tras afară ciutura, încet, până-n dreptul ghizdului. Am așezat-o deasupra, cumpănind-o bine. Cântecele scripetelui îmi stăruia în urechi, iar în apa care tot mai tremura, vedeam cum tremură soarele.

- Mi-e sete de apa asta, zise micul prinț, dă-mi să beau...

Iar eu atunci am înțeles ce căutase!

I-am dus ciutura la gură. El închise ochii și bău. Era dulce ca o sărbătoare. Apa aceasta era cu totul altceva decât o hrană oarecare. Se născuse din drumul străbătut sub stele, din cântecele scripetelui, din truda brațelor mele. Era precum un dar de bună pentru suflet. Tot astfel, pe vremea când eram copil, lumina pomului de Crăciun, melodia liturghiei de la miezul nopții și duișia zâmbetelor alcătuiau întreaga strălucire a darului ce-l primisem.

- Oamenii de pe meleagurile tale, zise micul prinț, cresc cinci mii de trandafiri într-o singură grădină... și tot nu găsesc ceea ce caută...

- Nu găsesc, i-am răspuns.

- Și totuși ceea ce caută ei ar putea fi găsit într-o singură floare sau într-un strop de apă...

- De bună seamă, i-am răspuns eu.

Și micul prinț adăugă:

- Ochii însă sunt orbi. Cu inima trebuie să cauți!

Băusem și eu. Răsuflasem ușurat. Nisipul, în revărsatul zorilor, e de culoarea mierei. Culoarea aceea, ca de miere, mă făcea de asemeni fericit. De ce oare eram cuprins de neliniște...

- Trebuie să-ți ții făgăduința, îmi spuse cu blândețe micul prinț, care din nou se așezase lângă mine.

- Ce făgăduință?

- Știi tu... o botniță pentru oaia mea... eu sunt răspunzător de floarea aceea!

Am scos schițele desenelor din buzunar. Micul prinț le zări și zise, râzând:

- Baobabii tăi cam seamănă cu niște verze...

- Vai!

Și eu care eram așa de mândru de baobabii mei!

- Vulpea ta... urechile... cam seamănă cu niște coarne... sunt prea lungi!

Și iarăși râse.

- Ești nedrept, băiețuș, eu nu mă pricepeam să desenez nimic altceva în afară de șerpi boa întregi și șerpi boa spintecați.

- A, da! merge și-așa, zise el, copiii știu.

Așa că desenai o botniță. Și, dându-i-o, simții cum mi se frânge inima.

- Nu înțeleg ce ai de gând.

El însă nu-mi răspunse. Rosti:

- Știi, când am căzut eu pe Pământ... mâine e un an de-atunci...

Apoi, după o lungă tăcere, adăugă:

- Am căzut pe-aici, pe-aproape...

Și se îmbujoră.

Și iarăși, fără să înțeleg de ce, mă încercă o amărăciune ciudată. În mine, totuși, se iscă o întrebare:

- Nu din întâmplare, așadar, în dimineața când te-am cunoscut, acum o săptămână, te plimbai așa, de unul singur, la mii de leghe de orice așezare omenească! Te întorceai la locul căderii?

Micul prinț se îmbujoră din nou.

Iar eu adăugai șovăitor:

- Poate fiindcă se-mplinește anul?...

Micul prinț din nou se-imbujoră. El niciodată nu răspundea la întrebări, dar dacă te îmbujorezi înseamnă „da”, nu-i așa?

- Vai! am rostit eu, mi-e teamă...

El însă îmi spuse:

- Acum trebuie să lucrezi. Trebuie să te întorci la mașina ta. Eu te aștept aici. Vino înapoi mâine seară...

Mie însă nu-mi trecu neliniștea. Îmi aminteam de vulpe. Ești în pericol să mai și plângi puțin, dacă te-ai lăsat împlânzit...

XXVI

În preajma acelei fântâni, se aflau ruinele unui vechi zid de piatră. A doua zi spre seară, pe când mă înapoiam de la treburile mele, l-am zărit încă de departe pe micul meu prinț, șezând acolo, sus, cu picioarele atârând în gol.

Și l-am auzit vorbind:

- Cum adică, nu-ți aduci aminte? zicea el. Nu e chiar aici.

Fără îndoială, i-a răspuns un glas de undeva, căci el din nou s-a mpotrivit:

- Ba da! Ba da! Ziua e aceasta, dar locul nu-i aici...

Am mers mai departe, spre zid. Încă nu vedeam, nici n-auzeam pe nimeni. Cu toate acestea micul prinț vorbi din nou:

- ... bineînțeles. Ai să vezi unde încep urmele mele pe nisip. N-ai decât să mă aștepti acolo. Am să vin la noapte.

Mă aflam la douăzeci de metri depărtare de zid și încă nu vedeam nimic.

Micul prinț mai spuse, după o tăcere:

- Ai venit bun? Ești sigur că n-ai să mă faci să sufăr multă vreme?

M-am oprit cu inima strânsă, dar tot nu pricepeam nimic.

- Acum du-te..., zise el, vreau să cobor!

M-am uitat atunci în jos. Vedeam acolo, înălțat spre micul prinț, un șarpe boa din aceia galbeni, care te răpun în treizeci de secunde. Căutându-mă prin buzunar, ca să-mi scot revolverul, am început să alerg, însă șarpele, la zgomotul pe care-l făceam, se lăsă ușor la vale, pe nisip, scurgându-se ca o fântână țâșnitoare care moare, și, fără să se prea grăbească, se furișă printre pietre, cu un foșnet mărunț și metalic.

Am ajuns la zid, abia în clipa când să-l prind în brațe pe prostuțul meu de prinț micuț, care se făcuse alb ca zăpada.

- Ce năzbâtie mai e și asta? Acuma-mi stai de vorbă și cu șerpii!

I-am desfăcut nelipsitul fular de aur. L-am udat cu apă pe la tâmple și i-am dat să bea. Și nu mă mai încumetam să-i pun nici o întrebare. El, privindu-mă cu ochi pătrunzători, își petrecu brațele pe după gâtul meu. Simțeam cum îi bate inima, asemeni unei păsări care moare, când ai împușcat-o. Îmi vorbi:

- Mă bucur că ai descoperit ce-i trebuia mașinii tale. Vei putea să te întorci acasă...

- De unde știi?

Voisem tocmai să-l înștiințez că, în ciuda tuturor așteptărilor, izbutisem să-mi repar avionul!

Nu-mi dădu nici un răspuns la întrebare, ci adăugă:

- Azi mă întorc și eu acasă...

Pe urmă, gânditor:

- E mult mai departe, e mult mai greu...

Îmi dădeam seama că se va întâmpla ceva cu totul neobișnuit. Îl strângeam în brațe ca pe un copilăș și-mi părea, cu toate astea, că lunecă în jos, ca-ntr-o genune, și nu puteam să fac nimic ca să-l opresc.

Avea o privire adâncă, pierdută-n depărtări:

- Am cu mine oaia. Și lada pentru oaie. Și botnița...

Și surâse cu tristețe.

Am așteptat așa, un timp îndelungat. Simțeam cum se înviora încetul cu încetul.

- Ți-a fost frică, puișor...

Firește că-i fusese frică! Dar a râs încetișor:

- Diseară o să-mi fie și mai frică...

Din nou mi-a dat fiori de gheață simțământul că avea să se întâmple ceva de neînălțurat. Și-am înțeles atunci că niciodată n-aș putea să mă împac cu gândul că n-am să-l mai aud râzând. Pentru mine, râsul lui era ca o fântână în pustiu.

- Puișor, mai vreau să te aud râzând...

Dar el mi-a spus:

- La noapte e un an. Steaua mea se va afla atunci chiar deasupra locului unde-am căzut anul trecut...

- Nu-i așa, puișor, că nu-i decât un vis urât, povestea ta cu șarpele, și cu întâlnirea, și cu steaua...

El însă n-a răspuns la întrebare, ci mi-a spus:

- Lucrul cel mai prețios rămâne nevăzut...

- Desigur...

- La fel e și cu floarea. Dacă te-ai îndrăgostit de-o floare, care se găsește pe o stea, ți-e drag, noaptea, să te uiți pe cer. Toate stele sunt înflorite.

- Desigur...

- La fel e și cu apa. Apa din care mi-ai dat tu să beau era asemeni unei melodii, datorită scripetelui și funiei... ți-aduci aminte... era bună...

- Desigur...

- Te vei uita la stele, noaptea. Steaua mea e prea micuță, ca să-ți arăt unde se află. E mai bine așa. Pentru tine, oricare dintre stele va fi steaua

mea. Așa încât te vei uita cu drag la toate stelele... Toate vor fi prietene cu tine. Și-apoi, aș vrea să-ți fac un dar...

Din nou a râs.

- Ah! puișor, puișor, îmi place când aud râsul ăsta!

- Chiar el va fi și darul meu... va fi așa cum e apa...

- Ce vrei să spui?

- Stelele nu sunt la fel pentru toți oamenii. Pentru unii, cei care călătoresc, stelele sunt călăuze. Pentru alții, sunt numai niște luminițe. Savanții văd în ele doar probleme. Pentru businessmanul meu, erau bucăți de aur. Însă toate stelele acestea nu au grai... Numai pentru tine stelele vor fi ca pentru nimeni altul...

- Ce vrei să spui?

- Noaptea, când te vei uita pe cer, fiindcă eu voi locui pe una dintre ele, fiindcă pe una dintre ele voi râde, atunci va fi pentru tine ca și când ar râde toate stelele. Tu singur vei avea, tu singur, stele care știu să râdă!

Și-a râs din nou.

- Iar după ce-ți va fi trecut durerea (durerea întotdeauna trece), vei fi fericit că m-ai cunoscut. Vom fi de-a pururi prieteni. Îți va fi dor să râdem împreună. Și vei deschide uneori fereastra, așa, numai de drag... Iar prietenii tăi se vor mira, văzându-te că râzi de câte ori te uiți pe cer. Atunci, tu le vei spune: „Da, întotdeauna stelele mă fac să râd!” Iar ei te vor crede nebun. Va însemna că ți-am jucat un renghi grozav...

Și-a râs din nou.

- Va fi întocmai ca și când, în loc de stele, ți-aș fi dăruit o sumedenie de clopoței ce știu să râdă...

Și-a râs din nou. Pe urmă iarăși a devenit serios:

- La noapte... știi... să nu mai vii.

- N-am să mă despart de tine.

- Ți se va părea că sufăr... voi părea întrucâtva că mor. Așa se-ntâmplă. Nu veni să vezi, nu merită...

- N-am să mă despart de tine.

Dar el era cuprins de-ngrijorare:

- Dacă-ți spun aceste lucruri... e din pricina șarpelui. Nu e bine să te muște... Șerpii sunt niște lighioane răutăcioase. Niște lighioane care pot să te muște numai din plăcere...

- N-am să mă despart de tine.

Însă ceva îl liniști:

- E drept, că, pentru a doua mușcătură, nu mai au venit...

În noaptea aceea nu l-am văzut când a plecat. A fugit pe nesimțite. Când am izbutit să-i dau de urmă, mergea întins, cu pas grăbit. Nu mi-a spus decât:

- A! ești aici...

Și m-a luat de mână. Apoi din nou s-a tulburat:

- Rău ai făcut. Te va îndurera. Îți va părea că am murit, dar nu va fi adevărat...

Eu nu spuneam nimic.

- Înțelegi. E prea departe. Nu pot că car cu mine trupul acesta. E prea greu.

Eu nu spuneam nimic.

- Va fi însă ca un înveliș vechi și părăsit. Un înveliș vechi nu e ceva trist...

Eu nu spuneam nimic.

Lui îi cam pieri curajul. Totuși, se mai osteni să-mi spună:

- Știi, va fi plăcut. Și eu voi privi la stele. Toate stelele vor fi niște fântâni, cu câte un scripet ruginit. Toate stelele-mi vor da să beau...

Eu nu spuneam nimic.

- Va fi atât de frumos! Tu vei avea cinci sute de milioane de clopoței, eu voi avea în schimb cinci sute de milioane de fântâni...

Și a tăcut și el, deoarece plângea...

- Am ajuns. Lasă-mă să fac un pas numai eu singur!

Și s-a așezat, deoarece i se făcuse frică.

A mai rostit:

- Știi... floarea mea... eu sunt răspunzător de ea. Și e atât de plăpândă! Și e atât de neștiutoare! Nu are decât patru spini, o nimica toată, ca să se apere de lume...

M-am așezat și eu, căci nu mă mai țineau picioarele.

A zis:

- Iată... asta-i tot...

A mai șovăit puțin, apoi s-a ridicat. A făcut un pas. Eu n-am putut să mă clintesc din loc. Pe urmă, n-a mai fost nimic decât o fulgerare galbenă pe lângă glezna lui. A rămas o clipă nemișcat. N-a țipat. S-a prăbușit încet, precum se prăbușește un copac. Și nici un zgomot nu s-a auzit, din pricina nisipului. S-a prăbușit încet, precum se prăbușește un copac.

XXVII

Iar de-atunci au trecut, iată, șase ani... Întâmplarea aceasta n-am mai povestit-o nimănui. Camarazii mei, când m-au văzut, au fost nespuse de bucuroși că mai trăiam. Eram îndurerat, dar lor le-am spus: „Sunt ostenit...”

Acum mi-a mai trecut puțin. Adică... nu chiar de tot. Știu însă bine că s-a-ntors acasă, pe planeta lui, deoarece, în revărsatul zorilor, nu i-am mai găsit trupul. Nu era un trup atât de greu... Și mi-e drag, noaptea, să ascult stelele. E ca și cum aș asculta cinci sute de milioane de clopoței...

Numai că, iată, se petrece un lucru nemaipomenit. Botniței pe care i-am desenat-o micului prinț, am uitat să-i adaug legătoarea de piele. N-o fi putut s-o pună niciodată la botul oii lui. Și-atunci, mă-ntreb: „Oare ce s-a petrecut acolo? Se prea poate ca oaia să fi mâncat floarea...”

Uneori îmi spune: „De bună seamă, nu! Micul prinț, în fiecare noapte, își închide floarea sub clopotu-i de sticlă și păzește bine oaia...” Atunci sunt fericit. Și stelele, toate, râd încetișor.

Alteori îmi spun: „Te mai fură câteodată gândul și-i de-ajuns! A uitat, într-o seară, de clopotul de sticlă, ori poate oaia, peste noapte, a ieșit din lada ei pe nesimțite...” Și-atunci toți clopoțeii se preschimbă-n lacrimi!...

Totul, acolo, e învăluit într-o adâncă taină. Pentru voi, care de asemeni îl iubiți pe micul prinț, ca și pentru mine, nimic în univers nu mai rămâne cum a fost, de vreme ce undeva, acolo, nu se știe unde, o oaie, pe care n-o cunoaștem, a mâncat, ori ba, un trandafir...

Uitați-vă la cer. Întrebați-vă: oare oaia a mâncat, ori ba, floarea? Și veți vedea cum totul e altfel... Și nimeni, dintre oamenii mari, nu va pricepe niciodată că lucrul acesta e atât de prețios.

Aceasta este, pentru mine, cea mai frumoasă și cea mai tristă priveliște din lume. E aceeași priveliște pe care ați văzut-o și cu două pagini mai înainte, dar eu am desenat-o încă o dată, ca să v-o arăt mai bine. În locul acesta micul prinț s-a ivit pe Pământ, apoi a dispărut.

Uitați-vă atent la priveliștea aceasta, astfel încât să fiți siguri că o veți recunoaște dacă într-o bună zi veți călători prin Africa, în pustiu. Și dacă veți ajunge să treceți și pe acolo, vă rog din suflet, nu vă grăbiți, zăboviți puțin în dreptul stelei. Și-atunci, dacă vine la voi un copil, dacă râde, dacă are păr de aur, dacă nu răspunde când e întrebat, veți ghici desigur cine e. Așa că fiți buni! Nu mă lăsați să fiu atât de trist: scrieți-mi de îndată că s-a-ntors...